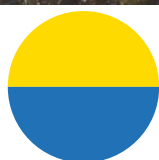

Åtgärd av flottledsrensningar och dammar i nedre Linabäcken, Jokkmokks kommun

Åtgärder finansierade under 2016-2018 med
Bra Miljöval
Vattenfall Vattenkraft AB

VATTENFALL

1. Inledning

En stor del av vattendragen i Sverige nyttjades långt in på 1900-talet som flottleder och var till dess flottningen avslutades utsatta för flottningsunderlättande åtgärder, bland annat omfattande stenrensning, sprängning och uppförande av olika stenarmar. Flottledsarbetena medförde bestående skada på den biologiska mångfalden, främst för strömlevande fisk och insekter.

Linabäcken är ett relativt stort biflöde till Luleälven med flera tillhörande mindre biflöden. För vattenförekomsten Linabäcken (SE739062-168439) har ekologisk status för vattenförvaltningscykelperiod 2015-2021 föreslagits till måttlig status. Under 2009 bedömdes statusen till god baserat på att det fanns föryngrande bestånd av flodpärlmussla trots känd fysisk påverkan i form av vandringshinder för fisk och rätning/rensningar från flottningsepoken. För perioden 2015-2021 klassificeras fortfarande flodpärlmusselförekomsten som god, men p.g.a. miljöproblemen med fysisk påverkan bedöms den övergripande ekologiska statusen till måttlig. Miljöproblemet kan på sikt utgöra ett hot mot flodpärlmusslan och behöver därför åtgärdas för att vattendraget ska uppnå god ekologisk status.

2. Genomförda åtgärder

Under hösten 2016 samt våren och hösten 2018 genomfördes åtgärder av tre vandringshinder (länsstyrelsens benämning N51, N52 och N4A) samt en flottledsrensning i Linabäckens mynning (vid Rennäs). Åtgärderna gjordes som ett mindre projekt med i avvaktan på beslut om det större fondprojektet ReArc som bl.a. avser att restaurera hela Linabäcken med biflöden till ett naturligt utseende och förbättra levnadsvillkoren för förekommande fiskarter som t.ex. öring och harr och främja förutsättningarna för de bestånd av den rödlistade flodpärlmusslan som finns i Linabäckens vattensystem.

Figur 1 Karta över nedre delen av Linabäcken med de tre hindren N4A, N51 och N52 utmärkta.

2.1. N4A – Flottningsdammen/kvarndammen

N4A är en återuppbyggd kvarn, flottningsdamm med högsta kulturbevarandevärde. Koordinater (SWEREF 99) N:7391765, E:719331.

Figur 2. Linadammen, N4A. Foto: Länsstyrelsen

Slussgolven, som underlättade flottning av timmer förbi dammen, i dammens öppningar utgjorde vandringshinder. Vattenhastigheten över slussgolven är periodvis för hög för att alla i vattendraget förekommande fiskarter skall kunna vandra fritt. Den åtgärd som bedömdes ge minst påverkan på kulturmiljön bedömdes vara att ta bort ett av slussgolven och placera ut stenar och block där golvet tidigare låg för att ytterligare ta ned vattenhastigheten.

Figur 3 Block och stenar placeras ut för att minska vattenhastigheten och öka vattendjupet där slussgolvet tidigare låg. Foto: Henrik Viklands, Vattenfall.

Figur 4 Våren 2018, innan åtgärd av slussgolv. Slussgolvet längst till höger i bild var det som åtgärdades. Vattenhastigheten över slussgolvet var innan åtgärd mycket hög. Åtgärden genomfördes innan vårfloden hade kommit igång. Foto: Henrik Viklands, Vattenfall.

Figur 5 Block och stenar placerades ut för att minska vattenhastigheten och öka vattendjupet där slussgolvet tidigare låg. En tröskel med block anlades nedströms dammen för att öka vattendjupet i den rensade huvudfåran. Foto: Henrik Viklands, Vattenfall.

2.2. N51 – Slussgolv

N51 är en flottningslämning bestående av stenkistor på bägge sidor av bäcken samt ett antal stockar på botten tvärs över bäcken som vid främst låga vattenflöden kan vara hindrande för fisk. Slussgolvet underlättade flottnings förbi en forssträcka på platsen.

Vandringshindret åtgärdades genom att stockarna på botten sågades av och togs bort vilket ger ett jämnare flöde utan hinder vid låga vattenstånd. Stenkistorna lämnades orörda i samråd med länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Figur 6 N51, innan åtgärd. Foto: Länsstyrelsen

2.3. N52 – Stockdämme

N52 är en flottningslämning, väldigt lik N51, består av stenkistor på bägge sidor av bäcken samt ett antal stockar på botten tvärs över bäcken som vid främst låga vattenflöden kan vara hindrande för fisk. Stockdämnet och stenkistorna användes för att magasinera vatten för att tillfälligt kunna öka på flödet vid flottningen. Åtgärden bestod av att ta bort stockarna som på botten av bäcken. Stenkistorna lämnades orörda i samråd med länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Figur 7 N52, innan åtgärd. Foto: Länsstyrelsen

2.4. Rensning i mynningen till Luleälven

En kortare sträcka mellan väg 97 och Luleälven åtgärdades genom att de gamla flottledsrensningarna återställdes. Block och grus återfördes till vattendraget. Åtgärden resulterade i att vattendragets yta på den åtgärdade sträckan ökade från 0,146 ha till 0,291 ha.

Figur 8 Återställning av flottledsrensningar i Linabäckens mynning. Vänster bild är drönarfoto före åtgärd och höger bild efter åtgärd, taget på senhösten. Foto: Länsstyrelsen